

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Партия өөредилгезин бедик деңгелге тургузар

Амгы үеңиң байдалдарында партия пропагандаларында органдарынын дугайында СЭКП ТК-ның доктааны удурутуга болдурган, Чөөн-Хемчик районун партия организациязы идеолотту акжылды, оон кол кезе партия чырдышкынын удурутугу акжылтык.

Эрткен чыга дөмөйлөргө, партия чырдышкынын четкисинде болгунерин, школаларын сапы 36 турганда 48 чедир өскөн. Ила өөрен турарларын сапы 350 кижиге неместон. Бо өөредилге чымыла экономент өөредилгелери шын шилти тургузарынча она кжээтени салган.

Бөлгунерин болган школаларын амыдын бедик деңгелге тургуруу — теорияны практиктик жам-биле холбоштырып, оу дымачы буртууну угаан-болдымга чедир тайбырлап шыдаар пропагандаларын шилти алырында, олорын кжжанди өөредилгиле, 53 пропагандист болган консултант кадрларын 80 хууу дээди болган доосаан дээди эртенги, 4—5 чыл стажты СЭКП райком өөредилге чымын этектен бөр пропагандисттерин, консултантларын 4 семинарларын, 2 дражагы доосунушкунарын организастаан. Кжжанди бедик дегил чоруу, дымачыларын бедик соцуургалдын челип ап турар пропагандисттерге район төүндө № 2 ортумак школа пропагандист Узанова, Ленин, Сталин атталыг колхозтары СЭКП төүгүтүн өөрен бөлгунерин пропагандалары Бугун, Самбуу, «Октябрь 30 чымы» колхозто агар политика бөлгунерин пропагандалары Хертек Калдар-оол, район эмелгеналле партия төүгүтүн өөрен бөлгунерин пропагандалары эш Комбу, райкултур комбинатта члетпурун тодарыг экономикаын эш өөрен бөлгунерин пропагандалары эш Чевеле болган он-да өскөлөр хамааржар. Ила партия организациылары коммунисттерин ияити хууралдык, парторгоруу партия өөредилгелерин чоруу турарын, пропагандаларын амыдарын чугулажын турар.

Кайда-ла партия организациыны партия өөредилгезин хүн бүрүнүн кжжэгине дегил тургуу, өөредилгени улам-за массалык болдуруп турар болду, мыда амы-агынын бедик дөгүтүгү челип алдыын турар. Маана холбоштор «Большевик» колхозто партия организациыны чикжеке ап болду. Партия организациылары (секретары эш Сентгидер) өөргүтүп ий чылдарда партия өөредилгени коммунисттерин болган эжигун өскөлөр активтерин холбо-биле хаара туду, өөредилгени идеини денина, амыдар-биле харылдашсаан бедиктежини түнелликте, колхозчуларын булгунеге кжжэгиле экичкен. Ук колхоз 1960 чылда кезде амы-агыны продуктуларын бедиктежини хулагаларын, мал өстүрүшүн планлы курушкан, мурундо районун хожудай колхозтарын саныга тургандан ап мурунчы колхозтарын денинелге четкен. Бо өөредилге чымыла мыда политэкономия, СЭКП төүгүтүн, кезде амы-агынын тодарыг экономикаын, агар политикаын өөрен бөлгунерин тургуу, олара 100 амы дымачыларын хаара туду, өөредилгени өск организаста турар. Ила пропагандист Куулар Шыдыра, Кара-Сал Чыбак-оол олор кжжанди колхозун, районун област мурнакчаларын дуржугаларын чүгүлө холбоштырып турарлар.

Марксизм-ленинизмни бот өөредилге-биле өөрен турарларга консултанты челип партия райкомунун чымыда тургуу, өөредилге материалдары-биле, шынар консултантылар-биле ону хаалдыркан. Бот өөредилгелерге лекцияларын организаста турар. Кезде амы-агынын тодарыг экономикаын болган өск-даа темаларын боттар өөрен турар коммунист Серич-оол, Тамбар, М. Себен, С. Олду олор билдирени хам шилтедиш ап турарлар.

СӨӨЛГҮ ПОЧТА-БИЛЕ

ДОЛУЗУ-БИЛЕ АЖЫЛААР
Чадына кезде Советтин амыч өөренерин ияити хурамына 1960 чылда бот-ооналга удурутуга чарагал келгени болган бо чымын ону канчаар ажылдарын чугулашкан.

Эрткен чымы чондан кирген 6400 рубль (эри акш-биле) колдулука долузубиле амылаттыган. Онд кей кезини кжжак камгалына, суу чагайжылыгына, культура-амыдарында хергеелдерине чырылган. Иччалда-даа чамдык өрөгелер бот-ооналга удурууну чөгүүтү үендик төлөвине, ооладдып келгенин санал бергенер ияердил, бо чымын ол удурутун дүгүн хаалдырш, шын чырылдарга ажылдарын шилтептержя.

Н. Сүтүтү-оол.

ИНТЕЛЛЕКЦИОНАЛАР СӨВЕДИ
Жадыр амыг колхозто чуртта турар интеллектционалык тускай Советин тургуука. Колхозто партия организациы-биле дуржугун алган, ол совет ботунун

Коммунист болган амычтын партияларын Москва Чөүлөд хуралынын Меделегалин болган бот дегелейни удустарына Кийгырын ханымы-биле өөренерин партия чырдышкынын ботуге четкисинде организастаан. Бо тазазы-биле СЭКП райком ботун партия организациыларын секретарыларын болган пропагандаларын, консултантларын 2 хонук семинарын кылган, Меделегалин бөлгунерин амы-биле лекцияларын организастаан. Ам бөлгунерде болган школаларда 5—6 кжжанди эш шилрак бедиктеди пропагандаларын организастап өтүрүн турар. Чадына АТК-да партия төүгүтүн өөрен бөлгунерин пропагандалары эш Фило-софский, «Октябрь 30 чымы» колхозто пропагандист эш Хертек Калдар-оол, Ленин аттыг, колхозто пропагандист эш Самбуу болган өскөлөр-даа бо чугула документтерин билдирит кылдыр, хүн бүрүнүн амыдары-биле холбоштырып турар. Он амыда партия райкомунун чымыда илеткечилер бөлүүтүскай илеткечилер, лекцияларын чон ортуука организастарын уламчылдык турар.

СЭКП райкомунун болган партия эге организациаларын талазындан партия чырдышкынын удурутун турарында улуг четпестер болган четпестер болган ботуп турарын айтыр чугула. Чамдык пропагандалар база колхозтарын, албан-организациаларын удурутукчаларын партия чырдышкынын ажурдуулазын чедир үнелес чоруктар бар. «Октябрь 30 чымы» колхозто политэкономия өөрен бөлгунерин кжжанди уруулгени келген. Мында онда чылдаган чок, чугула пропагандист эш С. Сономич «соцуургалдын таарышкан» турарында кжжанди үстүп турар. Чамдык колхозтарын удурутукчалары экономикти билдирени, ылаңгыг кезде амы-агы экономикаын пропагандаларын турар.

Партийжи политиктиг ажылдар

Коммунист болган амычтын партияларын Москва Чөүлөд хуралынын материалдарын талазы-биле 14 кезе чеге илеткедилерин (районун партия активини хурамында амыда) Тө-Хем районы кылган. Алаа 760 амы киреңкен. Он амыда, бөсөдөр болган солун ноомчулалары доктаамал чоруу турар. Он төүгүтү документтерин районда партиянын болган комсомолун политэкономиянын ботун хевирин бөлгунеринде өөрен турар. Оларын кей кезин дооскан. Танылыкта хурадарында-да, өөредилге кжжанди-биле Чөүлөд хуралын Меделегалин болган дегелейни ботуге удустарына Кийгырын төс-кечилер, бистан областын ботуге амычын чонбары-биле бир дөмөй, чангыс ө-сөткис-биле чугула тургуу, чоргаларын хулазын алганар. Маана чик кжжанди Ленин аттыг колхозту даргазы эш Ч. Биче-оолдун чугузын айтыр-ла чет-чир.

Коммунист болган амычтын партияларын Москва Чөүлөд хуралынын материалдарын бистан артылынып амы-инженерин секта ханын танымын, өөрен турарлар. Меделегалин болган Кийгырдыга марксизм-ленинизмни улуг чагай илеткедилер, бурунгаар дешилгелер икжя өөредилгелерин чегүүтү куеу-соруу лереттинген. Бистан совет кжжанди коммунист тургуушкуну-буруска, илетгейте бжжак тайбын, э-н-баймыр дөш демелениске, тайбын тургуучу амы-инженерин чоргаларын турар бис. Чед чыл планын күсүдери дөш өск амыч — табынын бжжакларына совет кжжанди бургууну салымчынын дөриин бистан колхозчуларыны билди. Иччалган Чөүлөд хуралын материалдарын танымын турла, сорук кирген күш-ажылы хулазелер алдынган. Чжжэ, У. Шынаа участуну хойжуларын эштер Дайы-оол, Ч. Суван чед чымын үшү чымын

ажыл планын ай самында чөгээлди ап турар деп шилтирлен. Олар колхозту амы-бүрү амычтарына кжжанди, колхозчуларын сулурутуп амыдар-чурталгазын талазы-биле лекция, бөсө-даларын ноомчу, бжжакты биче билди болган бистарын өөредил, боттарын бот-инженер-биле соцуургалды амыч-кере-терин кымыр хулазелгилерин.

Колхозто партия организаци-лыгы секретары эш Д. Непти-оолга башталган чөгүүтү амыч интеллектцилар чонкта чза артылып бир болан төүрүт хонун ка-жаалын болган чаш хураганнар турар бжжактын чымылажык берген.

В. Ширин-оол, Улут-Хем район.

АНЫЯН АНЧЫЛАР
10-гу класска өөренит турган, ктуун практикка үендик анчаларын хей язы аргаларын өск билди алган амыч кыс Баран Бийейге өск дугаалы, Ол, тайга-сынын амыч-бертинге, улут

даргазын ам-даа чедир үнелесейн турар. Чжжэ, «Искра» болган «Большевик» колхозтарын дарга-лары эштер М. Дюстугу, Ш. Куулар олор тодарыг экономика өөренер бөлгунерде ажжк кымын пропагандаларын турар, а Сталин аттыг колхозтун даргазы, СЭКП райкомунун боту кжжанди эш Ревнов бо ху-нереге чедир кжжанди өрттөрбөс, мы-да партия организациынын сек-ретары эш Понгуу он итегеде кыл-байн, райкомга хей тайбыр бө-ринге өйлежин турар.

Он-даа харымсага чок чорукту «Коммунист орду» колхозтун даргазы эш Насык-Доржу кжжанди, башкыларын кезде амыч-агы экономикаын өөренер бөлгунерге пропагандаларын шуут ойталаан, он уламында ол бөлгунер кжжанди-дер үстүп турган. Он туржук, эш Насык-Доржу сөөлү үш чылдарда кайм-да өөредилге өөренмөс болуп турар. Ол колхозто партком секретары эш Коңгаржар бо байдалды шынар дөш амы-бүрү «чел-түг» чылдаганнар дилеп турар. Ол шыкар тодарыг экономика өөренер чамдык бөлгунерин пропагандаларын кжжанди чугула өөредилге номнарын амылар, амыдар-биле багай холбоштырып турар тавары-галар база бар.

Марксизм-ленинни теорияны бот кжжанди-биле өөренит турарлар-биле амыч-база-ла улуг четпестер-лиг. ылаңгыг бот өөредилгенин коллективтиг хевирлер — семинарлар, лекциялар, теоретиктиг конференциялар кончут багай амыч-талымын турар.

О. ШИРИНДИВИ,
СЭКП райкомунун пропаганда болган агитация икжжанди өргөткөчүсүнүн оралжымын.

Районун партия организациаларын соругазы болга, партия чырдышкынын системазында, бөлгунерин, школаларын амы-даа бар четпестерин дарый чей-лэткан, өөредилге чымын ө-н-ге бедик иделий дениелге өрттөрбөсө.

СЭКП райкомунун пропаганда болган агитация икжжанди өргөткөчүсүнүн оралжымын.

да боттарында бар аржак-күштерин доду амылар туржак төүртү 100 хой буртугунде 130 хураганларын менди өстүрени, чурт ускалыг хей буртугунде 2 аг хууу кымын амын тус-тузула хулазелгенер — дөөс.

СЭКП-нин ХХП эелгегил сьедизинге төлөсүтүг учуражыныче уг-ланган агитация-массалык ажылдар районда база кжжанди. «СЭКП-нин ХХП сьедизинге күш-ажылы чедишкунериге учуражыл!» дөш доошунар район төүндө эгелеш колхозтар төптеринде көстүп келген.

СЭКП ТК-нин январь Пленуму эш Н. С. Хрущевтуң чугузынын теис-терини база парлалда үнген чугу-зын таймырларын таныштырып ажыл кжжанди. Бо херекке райком буржу-у улуг кжжанди салган. Январь 23-те партия эге организациалар секретарыларын болган агитак-тивитер удурутукчаларын чымыс хүнүнү семинар болган. Алаа «Чон-ун чагай байдалын бедик болган кезде амыч-агы продукттарын бу-дуренин улам өвүдүдеринин соругаларын» талазы-биле эш Н. С. Хрущевтуң Пленумга чугузынын теис-терини партия райкомунун бирги секретары эш Арачжаа таныштыр-ган. Пленум материалдарын таныш-тырып-биле партия райкомунун тө-лөктери тус-тус колхозтарга түп-көп. Чер-черде агитаторларын ху-рады болуп, алаа Пленумун мате-риалдарын чонга таныштырар тала-зы-биле сургаадаларын чоруткан.

Районд 8 агитуюнтулар, 14 агит-оолуктер 229 агитаторларды ажылдык турар, чер-чер Советтеринин конгуладаларына бедиктедилерин өткөдөн-биле холбоштыр, агит-пунктуларын өргөткөчилерине идепейлиг хей-иничини эштерин чаартып тойулаан болган агита-ция-массалык ажылдарын күшдө-дөриин хемчегелерин ач турар.

О. МАНДАРЫН.

Совхоз 1959 чылдын январьда тургустунган. Куруне амыч-агынын хей техника-биле доран-на чеспел-леп өгөлөн: тракторлар, комбайнар болган өск-даа кезде амыч-агын машиналарын хей самымы-биле келген. Иччалган ону хемчегилер, ажылдары кжжанди улуг-биле негетине берген. Механизатор кадрларын өск четчелер алгаласта-ла чыккы хову ажылдарын чедип келген.

Механизатор кадрларын чедип-чөрү чыккы, кайты болган күсүк добу ажылдарынын үендик көстүп, амыла бергелешкенин таварыштыра берген. Ол аразында чаа техника улаштыр-улаштыр кжжанди турган.

1960 чылда совхозтуң тарылга шөлү чугула тараа культураларын талазы-биле бөин 18 муң гектар чедир кжжанди арпаган.

— Канчаар өск? Техника хей-дур, ону кым бахарармы? Өскө чер-лерден хей трактористер, комбайнер-лер чалаар бис бе? — деп, бо агит-орыг совхозтун удурутукчаларын мурунго дорт тургустунган.

— Шынар-ла канчалары? — дик-кеш, удурутукчлар өзөн хей болду-нар аргаларын сайга бодон көр-генер.

— Дуржугалыг механизаторлар-дан четчир самыгыны совхозга кил-рин алыр? — деп, эң итегендик сая-нал үнүп келген. Иччалжык сов-хоз чаа тургустунган болган чугу-лаар шөл талазы-биле бергелешки-ге турган-биле өскө черлерден ме-ханизаторларын хей-биле чалап ажжар болгунмаса аларган.

— Боттарымыска курстан амыч-кык, кжжанди өөредилгелерине с-те, даргалар? — деп үн дими-дып келген. Улуз доран ол үтжө көргөннер. Иччал савадай араж

С. ТАНАА,
ВЛКСМ-нин Току райкомуну секретары.

МУРНАКЧЫ КИЖИЛЕР

Далчыт Чулуновна Олар 7 класскы дооска фермага амы-дап кирген.

Ам Олар Улут-Хем районун Ичин-Хем фермазына ак саржа-жак кылдыр заводунча дуузалжы ажымын, коммунист күш-ажылы бригадаларын кжжанди Ферман эш саржаж кылдыр заводуну продукцияны чугула Улут-Хем районда өск, харын Кызылда, областын ботуге район-нарында салып турар. Эрткен чымын ол завод бирги сортуң II тоножа ак саржаан садылгарже

чоруктан, а бо чылдын январын-менд бирги чуртында—4 центнер саржажын кылдып чоруканнар. — Ак саржаж амылар заводта чугула ийлезаж амылар турар бис, дыка-ла ажылгар, чагай өскөдөм икжжанди, саржаж кылдыр аргаларын беш салазын-биле дөмөй билди аларган, чангыс сөс-биле: эр хей—деп Олардын дугайын он эми Татьяна Кошми-цева чугулаан турар.

Сөзү болган фотозу
А. АЙРИНИ.

Пландан ажыр кылыг

Бистан кезде Советтин 1960 чылда социалыг хулазелеринин түнелликте турут-суру талазы-биле планын согулаалар өск күсүттинген. Чурталга бажынарын турары пландынан амын. Плана кжжанди-ринде амыла, мал ажылдарына-биле өск чурталга бажынарын, 100 баш ишек кирер бот улуг дөмөк кжжанди ажылдала кирген.

Моон мурунда чылдарын дур-жугалында алгаш көргө, турут кызын өй-шанди бедикте, өөрүтү албайнган планын онаалгалар күсүттинмейн турган. Ам мындыг өск, турут херектеер мышты тай-га тургун бедикте, өн доран-на өөрүтү ап турар аларган. Турут бригадари эш Д. Абган биле кезде Советтин турут-суру талазы-биле доктаамал комиссиянын даргазы, депутат эш Доспан-оол олор турут-суруларын амылар өск удурутү тура-рын кезде Советтин сессиязында, ку-туконнарга мал ажылынын дугайында айтырларын бедикте, оларын чугу-лааларын турган-ла болза, ол агит-орларын күсүсөлгенин челип ап шыдаваан.

Кезде Советтин сөөлүгү өткөттүг сессиязында депутат буртуунун амыла харымсалгалык болурунун дугайында айтырты улуг кжжанди илени салган. Оларын чон ортузуна организакчы, кандыг-бир амыла бот-тымын чоруу моон сонгаар улам-на ажылдары согулаалыг бис.

М. СЫГЫР-ООЛ,
Улут-Хем районун
Кек-Чыраа кезде
кутуконун даргазы.

ХҮННҮҢ ЧУГУЛА АЙТЫРЫГЛАРЫ

Септелгеже күштерни эвилелдээр.

Часкы тарылганын чедилшиниңиң бөлүгү—оон баш бурунгаар бедик-келгилден хамааржар. Чед чылдын үшкү чымында өск джжанди өстүрер деп улуг соруга садынын турар болгай. Ичинд болганда Гадыч ра-йонда «Тилгелге» совхоз часка боту тала-биле бедиктедилерин чөгүүтү хуусада, өск шынардыг доозарын канчаар-даа сонгаарады болбас деп чүбө билдирген. Совхозтун механизаторлары 43 тракторун, трактор-адлазынын 30-ин, 640 иленин, 68 саякка септеп дооскан.

Б. Ондарын удурутканы комсомол-чу эвендо С. Оюн-оол, Д. Хемкено-ол, В. Оюн септелге талазы-биле тус-тус онаажыган ажылдарын номназын үрүгүтүп ийи катап ажыр күсүдөн келген. Бо мурнакчаларын аттары совхозтун Хундулен самбырамында болган хава солуда кирген. Он амыда септелгелерин үш эвендо бар. Бирги эвендо К. Ве-ранкин, М. Меликов, ичги эвендо И. Курков биле И. Пашенков, үшкү эвендо П. Иванов болган Б. Шелто-нев септелгени эки чөгүүтү турар. Февраль 20-ге чедир септелге чөгүүтү боту тракторын септеп доозар деп хулазелерин алган.

Үстүнде санардан алган көргө, совхозто септелге черде шору чоруу турар мыкшак кылдыр садындар. А херек кырында байдал мыды өск, септелге мурнакчалар бар-да бол-за, он сапы өвүсө, бир өск боту икжжанди хей кезин мурнакчаларын дениелгич чедир амылардан болза, өск түнелгид амыл чедип алдынган турар ийи. Директор эш Кара-оолдун болган кол инженер эш Балчыр-оолдун техника септелге-чилик удурутканын, организакчы ажылы куду денделде. Январын 20-ге чедир тракторлар септелге-нин планы чугула 41,7 хуу күсүтти-нин. 37 трактор адлазынын, 60 иленин, 32 саякка септетти-мөөн.

— Хожууашкынын бир чылда-гааны артык кезектер чөгүндө, база чөгүүтү база тургустунмаанда, септелге мастерскаяны, гараж биче хемчегилер, тракторларын, өск-даа машиналарын аман септелге сым-нышас болуп турарында деп, инже-нер-механик Р. Чыныковынчаар чугулаан турар.

Совхоз бо чылдын тарылыгында четир тренерини урган-да болза, он шынары багай: 470 тоножа суу

тап олурар өб-бүлөдөр улам-на көвү-дө. Оларга Шаравин Кызыл-оол, Донгак Селед, Ковалыг Нору, Олар Дадар-оол, Донгак Достай-оол, Абган Серенжа болган өскөлөр-даа хамаар-жар.

Безде Советтин алган социалыг хулазелгине турут ажылдарын күс-сөлгөндө болза, чамдык негеле-дерин, ылаңгыг мал бажын өстүре-нин планын күсүсөлгөни бистан ажылыныста бир кол четпес чугу-л болган. Колхозтун № 3 фермалы сүт сап алдынын чыл планын күсүсө-лөп. Он чылдагыны болза, малдын сенирталынын чамгы үлө өск чорут-пай. кжжанди чүтө ситен, сийланан амыда, өск дооолтулг көнөр-биле олорун чегетербин турганында болду. Кезде Советтин чамдык депутаттары көздө Советтин сессиязында, ку-туконнарга мал ажылынын дугайында айтырларын бедикте, оларын чугу-лааларын турган-ла болза, ол агит-орларын күсүсөлгенин челип ап шыдаваан.

Кезде Советтин сөөлүгү өткөттүг сессиязында депутат буртуунун амыла харымсалгалык болурунун дугайында айтырты улуг кжжанди илени салган. Оларын чон ортузуна организакчы, кандыг-бир амыла бот-тымын чоруу моон сонгаар улам-на ажылдары согулаалыг бис.

Оон мнай колхозтун хойжулары-нын колданында шээр мал хур

Колхозтун кыштагында

Чөөн-Хемчик районун «Хорун-Дег» колхозунун сүт-бөсөөн ферма-ларынын саанчылары Куулар Адды-паш, Сарыгал Дадар, Монгуш Ху-реймей болган улуг инженер эш Монгуш Сары-оол сүт саады-нын бедик болган чок бизгаларын калдык дооруктуну амыч талазы-биле партиянын эелгегил ХХП сьедиз-инде алды кжжанди өск амылар, мал кыштагалышынын байдал-дарын улам өжжидип, эң ылаңгыг чаа төрөөн инженерин болган чаш бизгаларын ажаалды-тезелдин, чөм-бөргөлөгөн чөгү чорудуп турарлар. Ферманын инженерин түлүктөн өздөн өргөлөн. Ам уде төрөөн 15 ине-ктерин бизгаларын калды дооруктун, өск ажааланы болган чөмбөргөлөгөн түнелгиде инженерин сүт-күрү бедип турар.

Оон мнай колхозтун хойжулары-нын колданында шээр мал хур кыш ажыр турар. Ак-Хая ховузу, Хаялыг-Дег, Эзелгичи-Хову, Хемчик ол чымында Кара-Дег, Ханы-Чурек деп черлерин элек олорарын хойжулар план багулар чон ажылган, колданыда хойларын бот ай шынар күш-денгелдик чө-рутү челип ап, ол соруга-биле өө-рүнден көшкө хойларын туртугу амырлече шилчигин турар. Кышта-ларже мал чөмөрүн черлеринде 2 чүк машиналарын амылап турар.

Кыштагаларда хойларын оолдаш-кыны тулуктеп өгөлөн. Илтизы-биле 568 баш хойлар төрөөн, олар-дын 565 хураганарын менди камга-лап алдыган. Коммунист хойжу эш Кжжэ 170 хойдан 171 хураганын, Монгуш Намчыл 160 хойдан 160 хураганын, Сарыгал Сундуй 75 хой-лардан 75 хураганын, Олар Бады-Лама 120 хойдан 120 хураганарын менди камгалган алганар.

О. ТӨҮС.

Эш Ондар СЭКП-нин эелгегил ХХП сьедизинге чедилшиниңиң учу-ражырд деп механизаторлар бедик-келгилден амыла, 250 гектар чер-ге кукурутаны олурткан, он гектар буртуулан-не 400 центнер могаан чөмчү алдырып хулазелген.

— Мен ичкан, Кжжанди меха-низация школаны дооскан амыч, шынар билгилер эштер хей. Олар-дын чамдыгы-биле кайты өөрен-иле турган мен. Иччалган, амыч-агынын иштине механизатор кадр-ларын өөредип амыч талазы-биле бистан совхозтун дуржугалыг ажылаза ажыктыг деп бодар мен! — деп, эш Ондар чугулаан турар.

С. ТАМБА,
Тамды район, «Тилгелге» совхоз.

МЕХАНИЗАТОР ОНДАР

айтырыг салган кижилер тракторист Ондар Отук-оол болган.

Айтырыгын харымчалар-даа, са-налды деткир-даа кижилер доран ты-нелликте. Кезек болганда:

— Шынар бис бе, иччал, дун-мам? — деп, бир кижиле мун-не айты-рыгын айтырып-биле харымчалан.

— Шыдавай!.. — деп, эш Ондар чугулаан.

— Мынд-даа дийки. Башкылар чалаар алаар шыжжыл?
Ондар кезек боданган, бодунан боду бир-ле чүвени айтырган, хар-ымчыл тып амык шыжжар, арып тырыш доон соонда мышча дөш:

— Ча, канчаар, өштер, трактор-лар биле кезде амыч-агын машина-ларын мен алыян. Бистан совхозто амычтар индиги болгай. Олар тех-никамын ооза мөд биши алганым диле шилтедилер аптар болза, дыка-ла кжж. Мен база-ла бибес чораш өөрен берген мен. Бодарымга, комсомолчулар колдым, ларын улуг назымдыг кжжанди өөрөгей-ле: курстун дымачыларын дилеп тып-кан, ажылдаал! — деп эш Ондар дилим санадыан.

Чамдык кжжанди Ондарын амы-лар көргөн: «Туралынын улугу аар саан. Канчаар-ла болду, күжүр дуйма! Кжжанди мөл, кжжанди!» деп бодоп олураларын арыннарында ил-деп турган.

аитырыг салган кижилер тракторист Ондар Отук-оол болган.

Айтырыгын харымчалар-даа, са-налды деткир-даа кижилер доран ты-нелликте. Кезек болганда:

— Шынар бис бе, иччал, дун-мам? — деп, бир кижиле мун-не айты-рыгын айтырып-биле харымчалан.

— Шыдавай!.. — деп, эш Ондар чугулаан.

— Мынд-даа дийки. Башкылар чалаар алаар шыжжыл?
Ондар кезек боданган, бодунан боду бир-ле чүвени айтырган, хар-ымчыл тып амык шыжжар, арып тырыш доон соонда мышча дөш:

— Ча, канчаар, өштер, трактор-лар биле кезде амыч-агын машина-ларын мен алыян. Бистан совхозто амычтар индиги болгай. Олар тех-никамын ооза мөд биши алганым диле шилтедилер аптар болза, дыка-ла кжж. Мен база-ла бибес чораш өөрен берген мен. Бодарымга, комсомолчулар колдым, ларын улуг назымдыг кжжанди өөрөгей-ле: курстун дымачыларын дилеп тып-кан, ажылдаал! — деп эш Ондар дилим санадыан.

Чамдык кжжанди Ондарын амы-лар көргөн: «Туралынын улугу аар саан. Канчаар-ла болду, күжүр дуйма! Кжжанди мөл, кжжанди!» деп бодоп олураларын арыннарында ил-деп турган.

Дирекция чери, партия организаци-казы эш Ондарын сааным дет-көш, механизатор кадрлар өөредит талазы-биле хулазын алгаш шилти-рин чөдө амыч-агынын областы өргөткөчү димнатканнар.

Өөредилге өгөлөн. Келье үениң

Совет Эвилели биле Болгариянын аразында экономиктиг кады ажилдажылга калбарып турар

МОСКВА. (СЭТА). Совет болгаш болгар чазан төлзөлөрүнүн аразында болгон чугалажышкыннарнын түннелинде 1961 чылда СССР биле Болгариянын аразында бараан саарылгазынын дугайында протоколга, 1962 — 1965 чылдарнын уезинде СССР-ниң болгаш БУР-нуң кайы-кайызынга барааннарны немей беркир дугаында протоколга ат салышыкыны чоокта чаа Москвага болган. СССР-ден Болгарияме чорудар машиналарны болгаш деркиги коваудедрин көрүп турар. Болгарияга бээр кара болгаш өнүгү металлдар, нефть, нефть продуктулар, энергетиктиг көмүр даш, синтетиктиг каучук, сазын болгаш өске-аза барааннар ковуздур. Бодунуң элчезинде Болгария СССР-ниң улус ажил-агызынга херектиг барааннарны, оң иштинде судоларнын чадык хевирлерин, электротехниктиг деркиги, өнүгү металлдарнын рудаларынын концентраттарын, тапкыкы, ач-херекселди, виноградты, ажилдап чыгарылган бая чак кат-чимис этмеэн болгаш ногааларны бээрин көвүздөдү. Ат салган документтер СССР биле Болгариянын аразында экономиктиг кады амылдамаларны калбарырынга болгаш быжыгларынга чаа салышыкы болуу база ийи чурттарынын экономиканын улам ырай хөгжүдүрүнгө болгаш чоңунуң амыдырал деңгелин бедеринге доғум болур.

ХАММАРШЕЛЬДИНИН КОЛОНИЗАТОРЖУ ПОЛИТИКАЗЫНЫН ТҮННЭЛДЕРИ

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). КНО-нуң Когода чепсектиг күштеринин составында чыдык чурттарынын шериглерин үндүрө деп турар дугайында Каттышкан Нацпарл Организациязынын чыгыш секретары Хаммаршельдиниң айтканында мына парчал үндүргөн. Искелде айткы турары болса, «эң-е чоокту келе» Индонезиянын 1.150 калжы составыг шериглерин, а ол ышкан Марокконун 3.240 шериглерин (февраль 1-де) болгаш Каттышкан Араб Республиказынын 510 солдаттарын, офицерлерин үндүрүп чорудар. Когодан Югославиянын 21 солдаттарын үндүрүп болгаш Гвинеянын 749 шериглерин үндүрүп чорударын үргүлчүлөп турар. Мынчангаш КНО-нуң Когода турар турар шериглеринин ийниг саны 13 муң хире кижиге чедир кызылыр. Индонезиянын, Марокконун болгаш Каттышкан Араб Республиказынын чактарында чоруткан телеграммаларыга Хаммаршельд «КНО-нуң чеп-»

Социалистиг чурттар—ажыктыг рынок

ЛОНДОН. (СЭТА). Делегей салмын хөгжүдүргө деткиче көзүгөриинин ботан чүтүлөш мелегелдене парчал үндүргөн болгаш мына чугалап турары болса, америка монополияларын негелдениң бугаза тургуска буту-ле монопоттар турбүк. 1960 чылда социалистиг чурттар-былде Англиянын салдыгашыгына 1950 чыл-биле деннеэрге, барык үш катап өссөн.

Сальвадорда байдал

ГАВАНА. (СЭТА). Пренса Латина агентстваның корреспондентинин Тегусигальпалдан (Гондурас) дындап турарына бугааар алырга, Сальвадорда эрге-чакырган эжелен аял шериг хунтанын составында ийи шериг болгаш үш хамааты ажилдакчалары немей кирген. Сальвадорнуң найсысалыкың күдүмчүлүгүндө шериглер тапкымалдан чөрүп турар. Шериг кижилер эгин черлерин, күрүнө албан чери-»

Социализм—улу, тиилеттирбес күш

(Төнчүзү, Эгеиз 3-ку аринда). болгаш хостага дугайында, өөрүчү күдүг амыдырал дугайында чүс-чүс чылдарга күзелдер чөп бырынын бүгү уаустарыга боттанган турар үш ырай өсөө. Социализмниң күжү болгаш тиилеттирбеси эрги делегей-биле чаа делегейин аразында демиселдиң олууга, улуг түлүшүкчүлүк хыялыг болгаш бугурустегинге. Социализмниң шериг таламы-биле уузт-каар дөш империализмнин ордаягышкыннары бурун буурашкын-биле дозулган. Европада болгаш Азияда социалистиг революцияларын орун, социализмниң делегей системасын шалтир орун коюу-дэкээринин империализмниң күжү чөткөнү. Социалистиг күрүнегерге экономиктиг тургузушкунуң үеги, оларын иштанде чаа телпери империализм ордаякы турган. Мычалга-даа ол ордаякышкын биле-ла боттанмаан. Империализм бодунуң көзүнө элөөн империализмдин сиперийин халыктарын турган. Төгү оларын буза шал каалган. Социализмниң тиилеттирбес хыялышкын калыткыла дөстөрдү шилыксы дөрөнн амыдырал көрүп турар. Чаа делегей—ол дөргө бугуру-да улу бозом-биле бурунгарал олурар амык мадыр-тер. Оң идеялар уластарын чуреттери кымыс турар, оң ажил-хөзө бүтү делегейин өстүрүп турар. Социализмниң үдөөр-чөккө күштүг деп В. И. Ленин чүтүлгөн. Ол күш амгы үеде она өссө, оң бугурудал күшү турар. Капитализм чуртарында—ажыкчы капитализм амыдыралчкы эрге-ажыктарычкы монополияларын башышкын улу, мына миллион-миллион ажил-чостар бар, милитаризм калчарар турар. А социализмниң лагеринде—экономиканың болгаш культураның шаккы күтүшүчү уластуң чаагы чорунуң үргүлчү чаагай-жылгалы, массаларын чөп-гадыкчы индустриализмниң өстүш-

Глезосту хостаар дээш демисел улам калбарган

АФИНЫ. (СЭТА). Тайбың болгаш демократия дөш эрес-мадырлыг демиселчи Манолос Глезосту күзөт-чорунун сий шапар дөш грек эрге-чакыргалар оңу бир кара бажында өске кара-бажычкы хире окуп турарлар. Хей чылдарын дугузула кара бажыга чыдып келген Глезосту кады баксыраан. Глезосту өмнөлөгө чыгырар дугайында хей-нитинин негелдени хандырарында эрге-

Нүгүлдөкчилерни судтап турары

ЛИОН. (СЭТА). СЭТА-нын корреспондентини Г. Драгуновтун дамычканы: Лионнуң хүрөө-хилдинге хамааржык турар «Эманюэль Витта» дээр ном үндүр чөпни түгелткен үдөгүдөгүлөрдүн дугайында совет чөп-гадыкчы Анатолий Кузнецовтун кирген комуданы ханар көрүнүн стү чорудулазы Лионга эгелен. Ук ном үндүр чөп чөгөлчүлүк «тоожуну үргүлчүлөп» деп өмүн оң өмшөрөлө чокка парчал үндүргөн болгаш оң утга-шыннарын каржы-биле хажыккан. Совет чөгөлчүлүк чөгөлчүлүк нүгүлдөкчилер, ном үндүр чөпни диктор Ф. Гаура болгаш окулдук Абуот Шалей алар Совет Эвилели болгаш совет улусту нүгүлдөкчилер суулаан салган судка кирген материалдар бугурудалы-биле херекчелел турар. Оларын ол бугу-аргаларын суд бажын бугурудалы илерили турар: нүгүлдөкчилер окулданы салгыткы-биле хажыккан, хө-рөкчү хаймырлар «тайлырлар» кирген, улуг сибир хөми кырып ап турар совет амыктарын алдарлыг херектерин авторун көрүзүп бижөөн эгелерин шут ап окталкан.

Бужар-бак сүрүшкун үргүлчүлөвишаан

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Салазарын фашистг бугу-чуртумулан Португалыя хостаары дөш демиселчиг турар кижилерни хостага тууң киикчилик алгаш чорудуу «Санта Мария» деп паролотул илээр дөш америка болгаш аял шериг самолёттары Атлантиканын кырында алды хонукту дугузула чыккан ужу келгенер. Анг-агы националларын, олар-биле калы америка болгаш португал шериг корабльлары «Санта Мария» тыккан, холга киршир алды дөш омон суун баян-ла чедиршиң чокка кийим-чаксар чокка кезип турар. А судна болса, информатия агенттелелеринин дыналыг мун-мун миль ыратыа шитип бар чорутуу. Ону сүренин англи корабльдер амлынында соксап каан, анычалдаа Англиянын шериг самолёттары оңу дилеп эгелен. Оң миң ух черин кыры-биле «таварын эркен хамааты ужар-чүл орунга ужар самолёттарга мык хайгарашкын кылыр дүжаал база бердинген. Португал паролотун кырында голланд хамаатылар бар деп чылдаганнап алгаш, голланд чакан оңу ийи чөгү-биле илесп сүрө чорукка киршикен. Оң «Ван Амстел» дээр шериг корабль болгаш шериг самолёттары «Санта Мария» илесп сүренинде киржи эгелен деп паралат дынаккан. ЛОНДОН. (СЭТА). Рейтер агенттелели Парижтен дынакканын бугу-аар алырга, Салазарын бугу-чуртумунга уурлаулыгыларынн бирээси, Эмилио Геррейр АКШ-тын президентини Беннежа болгаш Англиянын премьер-министр Максвелланче «Санта Мария» четке, тузар деп айткышыкыны ангил болгаш америка чактарынын бергенине удураган телеграмманы чоруткан.

Индонезияда голланд будурулгелерни күрүнеге шилчткен

ДЖАКАРТА. (СЭТА). Чөөкча чаа Индонезиянын чаа мурунда голландчылдар хамааржып турган 43 будурулгелерни националистаар дугайында доктаалды парлап үндүргөн.

КУШ-КУЛЬТУРА БОЛГАШ СПОРТ ОНГУ САЛЫГНЫН СООНДА

(ССРЭ-ниң шырдага чемпиондында) Чурттуң эң шыжар шырдырачыларнын маргылдажыкы бирги чарты дозулган. Чемпионат эң солун болгаш чидиг демиселге өрттүп турар. Чаржы-биле мат катар төнтүдүг салгылар, ол ышкан хей күштүг, каап берикшикерлиг, өпүтүг арга-биле ойнаар салгылар үргүлчү болуп турарында шырдыра спорттун дык хей оңуургакчаларынын кичээгегин ынаар хаара түтүүнган.

Бо чемпионаттың бирги 4 черин алган шырдырачылар делегей чемпиону ат дөш моон сонгаарты 3 чылдарда болур маргылдааларга киржир эргени алыр. Мынчангаш спортчу демисел эң чидиг болуп турар. Маргылдаа киржип турар 7 гроссмейстерлер чурттуң чемпиону аттын алды медалдарын алган кижилер. Ам чемпионаттың киржикчилеринин барык чартык кезинин алган санныр деп чыгыа болуп, чүтлө чартык санныр-биле ытталып турар, бо дөргө, маргыланын эң сөөлү салгыга чедир демиселдин чидиг болурун көрүзүп турар. Ленинградлы гроссмейстер Спасский чемпионаты арай-ла кошкык эгелендир болса, сөөлү дөрт саңындагы тилекчи болуп, 6, 5 саны алгаш, бирги черде чоруп турар. Спасский мунуунагы чылдарда маргылдааларга бирги черерин ап болур хире ойнап келгеш-ле сорук чөптей баарыннан бирги черин ап шыжайын турган. Ам анык гроссмейстер топ чалаара бирги 4 черин алдырыла кирпи, делегей чемпиону ат дөш демисежир аргалык болуп турар.

Ийиги—үшкү черлерде гроссмейстерлер Петросян болгаш Геллер, олар чоруп турар. Оларын кызылыр-ла бирги чер дөш демисежир алгаш аргалыгылар. Даразында бөлүтө чурттуң эркен чыгы чемпион Корчной, делегей чемпиону чораз Смыслов, гроссмейстерлер Авербах, Полугаевский болгаш Украинанын чемпиону, мастер Штейн олар чоруп турар. Даразында бөлүтө чурттуң эркен чыгы чемпион Корчной, делегей чемпиону чораз Смыслов, гроссмейстерлер Авербах, Полугаевский болгаш Украинанын чемпиону, мастер Штейн олар чоруп турар.

Хаак маргылдаазы дозулган

ЛЕНИНГРАД. январь 30. (СЭТА). Ленинград чогууда кончү чөпчөт Каголовога хаак спортунуң талазы-биле делегейин маргылдаазынын сөөлүгү хуу болуп эркен. Оолдар 15 километрге, а хөзө-көзөнөр 10 километрге чарышканыр. Олимпиад чемпион С. Ернберг (Швейцария) 50 минута 02 секундала маанаш, бирги черин алган. Ийиги черде Стенскюм (Норвегия), үшкү черде Ремгора (Швейцария) болган. СССР-ян П. Кольин чүтлө секси черде болган. Хөзөкөнөрдөн москвалык Ф. Файзрахманов бирги черин алган. Ол 10 километрин 42 минута 26 секундала маанаш. Ийиги черин Р. Ерошина (Москва), үшкү черин В. Смирнова (Москва область) алганнар.

Журналистер тишлэн

Дыштаныр хүнде типографиянын эң шыжар 6 шырдырачылары «Тунисская правда» солунуң шырдырачылары-биле ийи салгыкың шыкуу ужуражышыкынын организастаан. Журналистерден баштагы санын Б. Хольшин ажыкан. Ол, типографиянын паралакчы Н. Бразниковту чыгы-биле уткан. Ынчалга-даа политграфист В. Резаев бодунуң удурдажкызынын ноянчы күштү атакаларын кылгаш, И. Курченкону удул, саны денештирген. Оң эгелеш-ле журналистерини оюннары удулал-биле дозулган. В. Белокопитов, Б. Беловолов, В. Маслов, Г. Саратов олар тилелелерин чедип алган. Ийиги салгыда типографиянын спортчулары 5 оюнун 3-жү удул алганнар. Ийиги сан 8-4 болуп, журналистер тишлэн. А. БОНИН.

Обласка АГААР-ВОЙДУСТУН байдалы

Бөгүн обласка будуттагылап каап турар хуу болур, чыдык черлерге хар чазар. Хар кошкык болгаш чоруту өй-тавында апар, дагмы черлерге дышыг. Агаарын температура: барык болгаш соңгу-барык районнарга — 16 — 21, оң өске районнарга — 25 — 30, а Кызылга — 26 — 28 градус ооок.

КИНОТЕАТЛАРГА

Бөгүн кинотеатларга: «ВЛКСМ-НИН 30 ЧЫЛЫ» (улул залга): «Өскөң хай» — 11.30, 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30 шактарда; биче залга: «Тилеги» (спорт дугайында) — 4.30, 6.30, 8.30 шактарда.

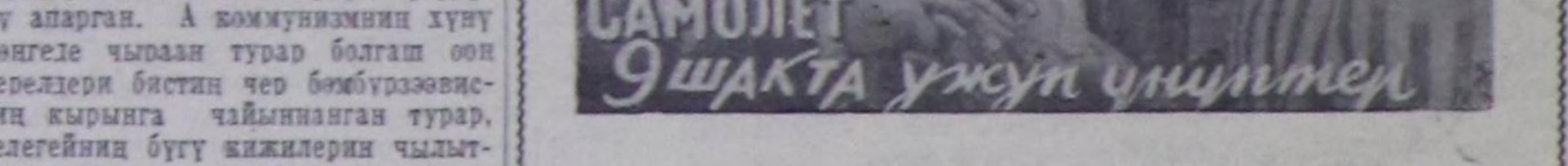
ХАМААТЫЛАРГА!

Күрүне страхованиениң инспекциялары бажы херекселерин (мебель, хөп, идик аймаан, хөгжүм херекселерин, бирик болгаш даараныла машиналарын, радио тургузуулары, чадаг-тергелерин болгаш өске-даа чүүлдерин) камгалап турар. Өрттен, үрлөшкүндөн болгаш өске-аза чаагар болур айыптардан чок болган азы үрелген чүүлдерин камгалаткан өртүн Курстрахование төлөп бээр. Страхованиенин көрөзүн чаазы-биле чарар ийикте азы көрөзүн хууосазын узадыр болса, Курстрахованиениң инспекцияныга азы агентизинге келир. Курстрахованиениң агентизин бажыга келирип болур. Курстрахованиениң Тыва автономнуң область эргелели.

ОБЛАСТЫН КИНОЭКРАННАРЫНГА

Чаз, коммунистг болбаазыралык хылазы улам чырыткыланурун чып турар амгы үеде кижэ төрелген бодунуң төнүгүнүн улу эргелетилг үе-чазында чурттап турар. Буржуазия оң коруп, калчарар турар. Буржуазия бүтү делегейни көржүдүп, маанын көмчүрунгө белен бооп турар. «Быстин болбаазыралык шырдыгы чөмөлдөнерин белекчеп алгаш, каны-ла үеде сулжарже чоруттарыга азы хулалган апарыгыга белен, удул чалап чыгар» деп америк журнал «Нейшн» ыглап чүтүлгөн турар. Чүтлө ирил чылаан болгаш бодучун үезин чурттап эркен чүе хулалган болуп каар. Капиталистг тургузуу шынал-ла төнүүн күзүрүк апарган. А коммунисттин хүнү өмнөгө чылаан турар болгаш оң хөзөлери бистин чөп бөмбүрзөвистиг кырынга чайнынган турар, делегейниң бүгү кижилерин чыткан турар.

А. АЛЕКСАНДРОВ. ДЕП КИНОУ КӨРӨГӨР.

РЕДАКЦИЈАНЫН АДРЕСИ: Кызыл, Шетинин куумчузу, бажы № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторнун 24-63, редакторнун оралакчызынын 35-24, пропаганда килдизинин 23-54, харысгалгы секретарынын болгаш харысгалгы дежурнынын 23-35, көзө ажил-агы, үлөтүр болгаш транспорт килдизтеринин 25-38, партия-амырал болгаш культура- амырал килдизтеринин 37-13, иштики информация килдизинин 20-60, чаагай-жылгалы 21-27, литажылдакчыларын 22-64, бухгалтериянын 31-75, корректорларын 21-47. Солун келбей баргыда, 32-75 телефонго долгар.

Чыгы № 229. Культура эргелелдинин типографиям